

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
/Остапець Ю.О./
« 02 » жовтня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ІНФОРМАТИКА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна інформатика» для здобувачів вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота».

Розробник: Тополянський С.І., старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол № 12 від « 01 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол №8 від 01.07.2021 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 56	1	1
	Лекції:	
	14	4
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	30	8
Форма підсумкового контролю: комбінована: усні теоретичні питання та контрольні завдання, що виконуються з використанням інформаційних технологій	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Соціальна інформатика» – надати студентам систематизовані уявлення про сучасну інформатику, включаючи технічні, програмні та соціальні аспекти, про процеси інформатизації в суспільстві, а також їх вплив на соціальні процеси, в тому числі на розвиток і положення людини в суспільстві, на зміну соціальної структури суспільства під впливом інформатизації; ознайомити студентів з актуальними проблемами інформаційних європейських, світових технологій та систем, сучасними тенденціями їх розвитку; сформувати теоретичні знання та практичні навички професійної роботи, що необхідні для використання універсальних і спеціалізованих інформаційних технологій та систем у роботі (створення, модифікація, систематизація документів; пошук, обробка та зберігання інформації, види діяльності у мережі Інтернет та інших інформаційних системах).

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ЗК-1);
- здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК-5);
- володіння навичками обробки соціологічних даних і соціальної статистики на основі використання сучасних інформаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення (ФК-6);
- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі

соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг (ФК-14).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна вивчається на 1 курсі і, відповідно до структурнологічної схеми освітньої програми, опанування дисципліни передбачає знання шкільного предмету з інформатики.

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОПП вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення етнічної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в сучасному культурному просторі;	ПРН1
використовувати прикладні комп'ютерні програми у ході розв'язання професійних завдань ;	ПРН7

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
– знати: зміст основних понять інформаційних технологій та систем; основні категорії, поняття і закономірності проходження інформаційних процесів в суспільстві; соціальні проблеми економічних, правових, психологічних та інших процесів інформатизації; соціальні аспекти створення, впровадження і адаптації інформаційних технологій у відповідних предметних областях; – вміти: орієнтуватися в новій інформаційній реальності як у світі, так і в Україні; працювати із сучасним програмним забезпеченням ЕОМ; – використовувати сучасні інформаційні технології у майбутній професійній діяльності.	ПРН1,7

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

T8	T9	T10	T11	T12	Модульна контрольна робота	Сума
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Самостійна робота	1	10	1	10
Тестування	1	20	1	20
Лабораторне заняття			5	20
Підготовка і демонстрація презентації на визначену тему	5	20		
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (1 теоретичне завдання, максимальна кількість балів за завдання – 10 балів): 0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (1 завдання з використанням інформаційних технологій, максимальна кількість балів за завдання – 40 балів).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

40-50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією. Здатний застосовувати інформаційні та комунікаційні технології.

30-39 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації. Здатний застосовувати інформаційні та комунікаційні технології.

20-29 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою. Здатний застосовувати окремі інформаційні та комунікаційні технології.

10-19 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань. Здатний застосовувати окремі інформаційні та комунікаційні технології.

1-9 бали – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді. Нездатний застосовувати інформаційні та комунікаційні технології.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити. Нездатний застосовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Семестровий контроль з дисципліни здійснюється в комбінованій формі: усні теоретичні питання та контрольні завдання, що виконуються з використанням інформаційних технологій. Семестровий іспит проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі. Підсумкова кількість балів виставляється за 100-бальною шкалою та за національною шкалою. Студент отримує два питання, визначені робочою навчальною програмою дисципліни. Кожне запитання оцінюється окремо: 1-ше теоретичне – 40 балів, 2-ге з використанням інформаційних технологій – 60 балів. Загальна оцінка виводиться як арифметична сума отриманих балів. Критерієм оцінки відповідей служить рівень володіння студентом навчальним матеріалом. Іспит вважається складеним за умови отримання не менше 60 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи соціальної інформатики як науки та навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна інформатика як наука та навчальна дисципліна.

1. Сучасні уявлення про предмет інформатики. Історія формування терміну “інформатика”. Інформатика в сучасній системі наук. Перспективи розвитку науки інформатики.

2. Становище і тенденції розвитку курсу інформатики в системі освіти України та інших країн. Зростання соціальної потреби вивчення проблем інформатики в системі освіти, обумовлене глобальною інформатизацією освіти. Розповсюдження курсу інформатики на сферу гуманітарної освіти. Актуальність вивчення соціальних аспектів проблеми інформатизації суспільства і формування спеціальної навчальної дисципліни “Соціальна інформатика” в системі вищої освіти України.

3. Науково-методичні проблеми розвитку соціальної інформатики. Соціальна інформатика як наука і навчальна дисципліна. Зародження соціальної інформатики як фундаментальної науки. Місце соціальної інформатики в сучасній структурі наук.

4. Сучасна структура предметної галузі соціальної інформатики.

Тема 2. Інформація та її роль у розвитку суспільства.

1. Основні наукові підходи до визначення понять «інформація», «дані», «знання».

2. Інформаційні революції в розвитку цивілізації. Інформаційний підхід до історії розвитку цивілізації як до послідовності інформаційних революцій. Основні інформаційні революції в розвитку людського суспільства, коротка характеристика їх змісту і наслідків.

3. Ресурсна і соціокультурна концепції інформаційного середовища як простору для соціальних комунікацій.

4. Інформаційна нерівність як проблема сучасності. Сутність проблеми інформаційної нерівності. Структура і тенденції розвитку проблеми інформаційної нерівності. Інформаційна нерівність як культурологічна проблема.

Тема 3. Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови та наслідки.

1. Інформатизація суспільства як глобальний процес. Визначення поняття інформатизація. Об’єктивна обумовленість інформатизації суспільства. Основні напрямки розвитку інформатизації як глобального процесу.

2. Сучасний стан і перспективи розвитку інформатизації України та країн світового співтовариства. Основні етапи розвитку процесу інформатизації суспільства. Сучасний стан інформатизації України та інших країн. Основні тенденції і перспективи подальшого розвитку процесу інформатизації.

3. Інформаційні технології – каталізатор процесу розвитку сучасного суспільства. Розвиток суспільства і перспективні технології. Соціальні технології. Інформаційні технології. Найважливіші властивості інформаційних технологій.

Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства.

1. Види і класифікація інформаційних ресурсів (ІР). Поняття інформаційного ресурсу. ІР як форма представлення знань. Основні проблеми теорії ІР. Класифікація ІР. “Електронізація” ІР суспільства як актуальна проблема.

2. Інформаційна інфраструктура суспільства. Поняття та основні компоненти інформаційної інфраструктури суспільства. Центри-генератори ІР сучасного суспільства. Основні тенденції зміни інформаційної інфраструктури суспільства.

3. Інформаційні продукти і послуги. Визначення основних понять. Основні види інформаційних продуктів. Сучасні інформаційні послуги.

4. Інформаційний ринок. Призначення інформаційного ринку і його основні функції. Структура інформаційного ринку сучасного суспільства. Інформаційний бізнес.

Тема 5. Інформаційний потенціал суспільства.

1. Структура інформаційного потенціалу суспільства. Визначення поняття “Інформаційний потенціал суспільства”. Значення інформаційного потенціалу суспільства на сучасному етапі розвитку цивілізації.

2. Інформаційна техносфера. Поняття інформаційної техносфери. Оцінка рівня сформованості інформаційної техносфери на сучасному етапі розвитку суспільства. Основні етапи розвитку техносфери. Інформаційна техносфера і проблеми розвитку системи освіти.

3. Сучасні інформаційні та комунікаційні системи та технології. Основні етапи розвитку СІКТ і мережевих технологій. Застосування СІКТ в різних галузях суспільного життя.

4. Інформаційна культура суспільства. Поняття інформаційної культури суспільства та основні фактори її розвитку. Інформаційна культура та соціально-економічний розвиток суспільства. Лінгвістична культура суспільства та полімовні інформаційні технології.

Тема 6. Інформаційне суспільство. Соціальна структура та специфіка трудової діяльності.

1. Історичні аспекти розвитку цивілізації.

2. Поняття та основні риси інформаційного суспільства. Визначення поняття “Інформаційне суспільство”. Головні риси інформаційного суспільства. Закономірності формування інформаційного суспільства.

3. Моделі побудови інформаційного суспільства.

4. Проблеми становлення інформаційного суспільства в Україні.

Тема 7. Інформаційний спосіб життя: суспільство і особистість в умовах інформатизації.

1. Інформаційний спосіб життя. Ознаки інформаційного способу життя. Інформатизація ділової сфери і професійна діяльність. Інформатизація суспільно-політичної діяльності. Інформатизація побутової сфери.

2. Інформаційні аспекти творчості. Творчість як інформаційний процес. Творчий потенціал особистості. Навчання і нові інформаційні технології. Інформаційні технології і розвиток пам'яті людини. Лінгвістичні аспекти розвитку творчих здібностей.

3. Інформаційна свобода особистості. Поняття інформаційної свободи особистості. Право на інформацію як необхідна умова інформаційної свободи особистості. Інформаційна свобода особистості і засоби масової інформації. Інформаційна свобода в інформаційному суспільстві.

Модуль 2. Прикладні аспекти соціальної інформатики: застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій

Тема 8. Використання табличних процесорів для обробки даних (EXCEL).

Тема 9. Робота з базами даних (ACCESS).

Тема 10. Програма створення презентацій POWERPOINT.

Тема 11. Глобальні комп'ютерні мережі. Пошук інформації в INTERNET. Електронна пошта. Хмарні сховища.

Тема 12. Сучасні технології представлення інформації. Створення Web-документів. Онлайн конференції.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін	с.р		л	п	лаб	ін	с.р
Модуль 1.												
Тема 1. Соціальна інформатика як наука та навчальна дисципліна.	4	1				3	4	1				3
Тема 2. Інформація та її роль у розвитку суспільства.	6	1				5	6	1				5
Тема 3. Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови та наслідки.	6	2				4	6	1				5
Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства.	6	2				4	6	1				5
Тема 5. Інформаційний потенціал суспільства.	6	2				4	6	0				6

Тема 6. Інформаційне суспільство. Соціальна структура та специфіка трудової діяльності.	6	2				4	6	0				6
Тема 7. Інформаційний спосіб життя: суспільство і особистість в умовах інформатизації.	6	2				4	6	0				6
Модульна контрольна робота	2	2				0	2	0				2
<i>Разом за модуль 1:</i>	<i>42</i>	<i>14</i>				<i>28</i>						
Модуль 2.												
Тема 8. Використання табличних процесорів для обробки даних (EXCEL).	10	0		6		4	10			2		8
Тема 9. Робота з базами даних (ACCESS).	10	0		6		4	10			2		8
Тема 10. Програма створення презентацій POWERPOINT.	10	0		6		4	10			2		8
Тема 11. Глобальні комп'ютерні мережі. Пошук інформації в INTERNET. Електронна пошта.	8	0		4		4	8			1		7
Тема 12. Сучасні технології представлення інформації. Створення Web-документів.	8	0		6		2	8			1		7
Модульна контрольна робота	2	0		2		0	2			0		2
<i>Разом за модуль 2:</i>	<i>48</i>	<i>0</i>		<i>30</i>		<i>18</i>						
Разом:	90	14		30		46	90	4		8		78

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 8. Використання табличних процесорів для обробки даних (EXCEL).	6	2
2	Тема 9. Робота з базами даних (ACCESS).	6	2
3	Тема 10. Програма створення презентацій POWERPOINT.	6	2

4	Тема 11. Глобальні комп'ютерні мережі. Пошук інформації в INTERNET. Електронна пошта.	4	1
5	Тема 12. Сучасні технології представлення інформації. Створення Web-документів.	6	1
Модульна контрольна робота		2	0
Разом:		30	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Соціальна інформатика як наука та навчальна дисципліна.	3	3
2.	Тема 2. Інформація та її роль у розвитку суспільства.	5	5
3.	Тема 3. Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови та наслідки.	4	5
4.	Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства.	4	5
5.	Тема 5. Інформаційний потенціал суспільства.	4	6
6.	Тема 6. Інформаційне суспільство. Соціальна структура та специфіка трудової діяльності.	4	6
7.	Тема 7. Інформаційний спосіб життя: суспільство і особистість в умовах інформатизації.	4	6
8.	Тема 8. Використання табличних процесорів для обробки даних (EXCEL).	4	8
9.	Тема 9. Робота з базами даних (ACCESS).	4	8
10.	Тема 10. Програма створення презентацій POWERPOINT.	4	8
11.	Тема 11. Глобальні комп'ютерні мережі. Пошук інформації в INTERNET. Електронна пошта.	4	7
12.	Тема 12. Сучасні технології представлення інформації. Створення Web-документів.	2	7
Модульна контрольна робота		0	4
Разом:		46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – комп'ютер, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – офісні додатки, Інтернет, пошукові системи.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Брикайло Л.Ф. Інформаційні технології пошуку, підготовки та обробки документів у юриспруденції: СИСТЕМА «ЛІГА-ЗАКОН»: навчальний посібник. К.: Вид. Паливода А.В., 2008. 102 с.

2. Інформатизація управління соціальними системами: Організаційно-правові питання теорії і практики: навчальний посібник / В.Д.Гавриловський, Р.А.Калюжний, В.С.Цимбалюк та ін.; за заг. ред. М.Я.Швеця, Р.А.Калюжного. К.: МАУП, 2003. 336 с.
3. Носенко Т.І., Бонч-Бруєвич Г.Ф. Соціальна інформатика: навчальний посібник. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 136 с.
4. Повідайчик О.С., Повідайчик М.М., Тополянський С.І. Основи соціальної інформатики. Ужгород: ФОП Бреза А.Е., 2011. 228 с.
5. Пасічник В.В., Резніченко В.А. Організація баз даних та знань: підруч. для студ. вищ. навч. закл. за напрямом «Комп'ютерні науки»; за заг. ред. М.З.Згуровського. К.: Видавнича група ВНУ, 2006. 384 с.
6. Проценко Н.М. Інформаційні технології: навч. посіб. Харків. Стил'Издат. 2019. 125 с.
7. Сучасні інформаційні системи і технології: конспект лекцій / В.Г.Іванов, С.М.Іванов, В. В. Карасюк та ін.; за заг. ред. В. Г.Іванова, В.В Карасюка. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. 347 с.
8. Тополянський С.І. Інформаційно-пошукові правові системи та основи інформатики. Ужгород. Мистецька лінія, 2004. 158 с.

Допоміжна література

1. Злобін Г.Г. Основи інформатики, комп'ютерної техніки і комп'ютерних технологій : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.:Каравела, 2007. 240 с.
2. Іванов В.Г., Карасюк В.В, Гвозденко М.В. Основи інформатики та обчислювальної техніки: підручник / за заг. ред. В.Г.Іванова. Х.: Право, 2015. 312 с.
3. Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. 400 с.
4. Макарова М.В. Карнаухова Г.В., Запара С.В. Інформатика та комп'ютерна техніка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за заг. ред. М.В.Макарової. Суми, 2008. 665 с.
5. Наливайко Н.Я. Інформатика: навч. посіб.: рекомендоване М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. К.:Центр учб. л-ри, 2011. 576 с

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Мізюк О.Путівник по Linux: підручник. URL: <https://linuxguide.rozh2sch.org.ua/>.
2. Робота з офісним пакетом OpenOffice.org. / Укл.: Н.О.Думанський., Т.М.Білушак, 2012. 11 с. URL: <https://www.compiko.lviv.ua/navchannia/>
3. Хрущ Л.З. Гарпуль О.З. Курс лекцій «Основи роботи з табличним процесором» для студентів гуманітарних спеціальностей: опорний конспект лекцій. Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2016. 72 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2475.pdf>